

Jazyková příprava pro všechny děti které ji potřebují? Návrh METY k novele školského zákona přináší naději na změnu.

Praha, 30. 4. 2024

S chystanou novelou školského zákona se rýsuje šance na zásadní systémovou změnu v jazykové podpoře dětí s odlišným mateřským jazykem. Ministerstvo školství se bude v následujících dnech vypořádávat s mezirezortními připomínkami, mezi nimiž je i návrh neziskové organizace META podaný vládní zmocněnkyní pro lidská práva Klárou Šimáčkovou Laurenčíkovou. Podle tohoto návrhu by jazyková příprava a následná jazyková podpora z podpůrných opatření byly dostupné na základě zjištěné jazykové úrovně všem dětem, které ji potřebují.

„Je nutná celková změna paradigmatu. Zatímco v současné době je jazyková příprava orientována podle statusu a délky pobytu v ČR, je třeba ji do budoucna poskytovat na základě zjištěné jazykové úrovně. Zjednodušeně řečeno podle toho, jak děti skutečně umí česky,“ vysvětluje **Kristýna Titěrová, programová ředitelka neziskové organizace META**, která se podpoře vzdělávání vícejazyčných dětí (dětí s odlišným mateřským jazykem) věnuje již od roku 2006.

Podle Titěrové musí být jazyková příprava pro nově příchozí dostupná hned a bez bariér. *„Vlna válečných uprchlíků z Ukrajiny nasvítla jasně deficit ve vzdělávacím systému. Pouze polovina z nově příchozích dětí na základních školách dosáhla na jazykovou přípravu, na středních školách je situace ještě horší, podporu dostala pouze pětina z potřebných středoškoláků. Navíc u dětí, kterým je jazyková příprava poskytována, dochází po roce k velkému poklesu přípravy, avšak vícejazyčné děti s neznalostí češtiny potřebují mnohaletou podporu v rozvoji vyučovacího jazyka, aby se dostaly na úroveň srovnatelnou s rodilými mluvčími,“* upozorňuje Titěrová.

Dle aktuálně platné legislativy poskytují jazykovou přípravu na základních školách pouze vybrané školy určené krajskými úřady za daných podmínek. Dosavadní praxe podle dat z MŠMT ukazuje poměrně jednoznačně, že výuka v určených školách pro ostatní žáky většinou nefunguje. V mateřských školách je na jazykovou přípravu nárok jen v povinném předškolním vzdělávání, zcela také chybí jazyková příprava před vstupem na střední školu. Z nárokové podpory jsou paradoxně navíc vyloučené všechny děti s českým nebo dvojím občanstvím i v případě, že češtinu neovládají.

Nezisková organizace META proto představila zástupcům MŠMT, poslancům i senátorům konkrétní návrh úpravy §20 školského zákona. Iniciativu METY podpořila následně vládní zmocněnkyně pro lidská práva Klára Šimáčková Laurenčíková, která návrh podala jako zásadní připomínku v rámci mezirezortního připomínkového řízení k právě novelizovanému školskému zákonu. *„Vícejazyčné děti dlouhodobě nedostávají v českých školách odpovídající podporu, aby se mohly naplno rozvíjet, aby mohly úspěšně naplnit svůj potenciál, a to musíme změnit ve všech stupních vzdělávání. Jazyková podpora musí být intenzivní a dlouhodobá bez zbytečných bariér,“* říká **vládní zmocněnkyně pro lidská práva Klára Šimáčková Laurenčíková**.

Problematiku dostupnosti jazykové přípravy vnímají i na ministerstvu školství. *“Na tom, že potřebujeme změnit jazykovou přípravu, aby byla dostupnější pro všechny děti a žáky s neznalostí jazyka od mateřských po střední školy, panuje věcná shoda. Sami chystáme od září navýšení hodin na jazykovou přípravu z 200 na 400 hodin a prodloužení nároku na dva roky. Pan ministr Mikuláš Bek bude potřebné změny v oblasti jazykové přípravy představovat a projednávat 6. května na Vládním grémiu pro integraci ukrajinských uprchlíků,”* uvádí **Martina Běťáková, zástupkyně státního tajemníka MŠMT.**

Zlepšení systému jazykové podpory dětí s jinou mateřštinou a snížení jejich školní neúspěšnosti by mělo být zájmem nás všech, z dlouhodobého hlediska se náklady na podporu celé společnosti vrátí. *„Systémové návrhy na potřebné změny podáváme po celou dobu existence METY. Podobný návrh na změnu školského zákona jsme podávali již v roce 2019, nyní ale cítíme podstatně větší zájem ze strany klíčových aktérů skutečně zlepšit jazykovou přípravu dětí s nedostatečnou znalostí češtiny. Intenzivně hledáme podporu pro náš návrh, jednání o připomínkách budou na MŠMT probíhat v příštích dnech a věříme, že ministerstvo zařadí tuto změnu do vládního návrhu školského zákona,”* vidí naději na změnu programová ředitelka METY Kristýna Titěřová.

KONTAKT PRO MÉDIA

Jaroslav Bartoš, bartos@meta-ops.cz, tel.: 731 619 924

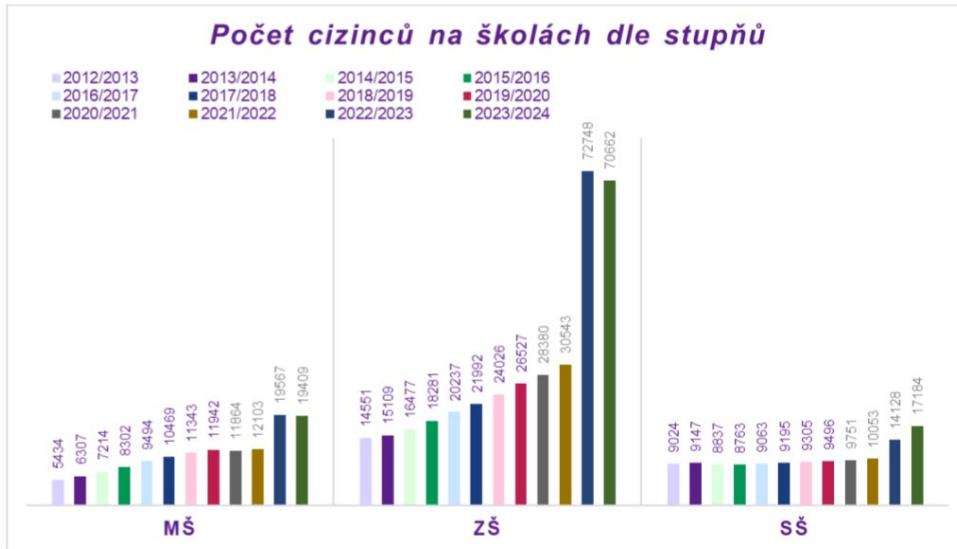
META, o. p. s

Nezisková organizace, která od roku 2006 podporuje vícejazyčné děti a mládež (označované též jako děti s odlišným mateřským jazykem) v rovném přístupu ke vzdělávání. Nabízí jim sociální služby, dobrovolnickou podporu, kurzy češtiny jako druhého jazyka různých formátů, zaměření a úrovní i volnočasové aktivity. Vyučujícím a školám poskytuje poradenství ve vzdělávání dětí, které nemají žádnou či dostatečnou znalost češtiny. Nabízí semináře, metodickou podporu a materiály do výuky. Navrhuje a prosazuje systémové změny, které reflektují potřeby škol a vícejazyčných dětí, a které rozvíjí jejich potenciál. Prostřednictvím aktivit pro veřejnost se snaží podpořit otevřený dialog a porozumění mezi lidmi s migrační zkušeností a většinovou společností.

www.meta-ops.eu

www.inkluzivniskola.cz

www.doskolyspolecne.cz

Zdroj: Statistická ročenka školství, MŠMT

Jak je cílená podpora v jazyce dostupná a sledovatelná?

Podle odhadu ředitelů
ZŠ:

12 % cizinců s neznalostí jazyka
→ 1 % z celkového počtu žáků ZŠ

4,3 % s neznalostí jazyka nejsou cizinci

Zdroj: data MŠMT.

Jak se dětem ve škole daří?

ZŠ

- nejvíc propadají v 1. a 6. třídě (všechny děti)
- propadají **3x častěji** než občané ČR
 - **předčasné odchody ze ZŠ**
- **44 x častěji** zařazeni o 1 a více ročníků níže

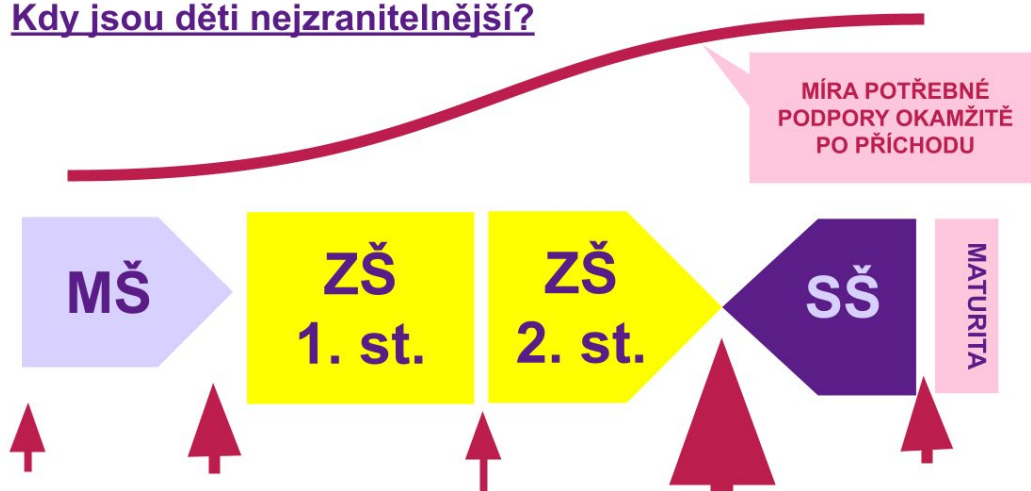
SŠ

- pravděpodobnost, že studium řádně nedokončí, je až **2x vyšší** než u občanů ČR
- vloni nastoupil na učiliště rekordní počet žáků z ciziny, **33%** z nich už vzdělání opustilo

Zdroj: Data MŠMT

..META*~

Kdy jsou děti nejzranitelnější?

..META*~